

درس ۱۴

منابع آب و خاک

انسان ها از منابع گوناگون برای :

• تامین غذا، پوشاک ، وسایل زندگی ، پخت و پز ، رفت و آمد و همه نیازهای دیگر خود استفاده می کند.

برای جلوگیری از کاهش یا به خطر افتادن منابع :

• باید راه های استفاده ی صحیح از منابع را یاد بگیریم.

به طور کلی آب مورد نیاز انسان از کجا تامین می شود؟

• از آب های سطحی (رودها) یا آب های زیرزمینی (چاه ، چشمه ، قنات) تامین می شود.

یکی از منابع مهم تامین آب شهرنشینان و روستاییان **رودها** هستند.

اغلب رودهای دائمی و پرآب ایران از کوه های **البرز** و **زاگرس** سرچشمه می گیرند.

چرا بیشتر رودهای ایران برای کشتیرانی مناسب نیستند؟

• رودهای پرآب ایران چون از شیب های تند کوهستانی جاری می شوند قابل کشتیرانی نیستند و فقط در بخشی از رود کارون می توان کشتیرانی کرد.

رودهای پر آبی که از کوه های البرز سرچشمه می گیرند و به دریای خزر می ریزند.

حوضه آبریز دریای خزر

رودهایی که از کوه های زاگرس با کوه های پراکنده داخلی سرچشمه می گیرند و به خلیج فارس و دریای عمان می ریزند.

حوضه آبریز خلیج فارس و دریای عمان

رودهایی که به دریاچه ها و باتلاق های داخلی یا زمین های اطراف خود نقوذ می کنند.

حوضه آبریز داخلی

سه حوضه آبریز ایران

میزان مجاز مصرف آب برای یک فرد در شبانه روز ۱۵۰ لیتر تعیین شده است اما در ایران متوسط مصرف در شبانه روز ۲۵۰ تا ۳۰۰ لیتر است.

میزان مجاز مصرف آب برای یک فرد:

با افزایش جمعیت و تغییر شیوه های زندگی مصرف آب روز به روز بیشتر شده است.

درست مصرف کنیم

آب را آلوده نکنیم

ما چه کمکی می توانیم در بهبود وضعیت آب داشته باشیم؟

در هنگام حمام کردن یا مسواک زدن ، شیر آب را باز نگذاریم چرا که در هنگام دوش گرفتن به طور متوسط هر دقیقه ۲۰ لیتر آب مصرف می شود.

شیرهای آب را همیشه بازدید و تعمیر کنیم تا چکه نکند.

مصرف درست آب

زباله ها را در رودها و آب های جاری نریزیم. از نظر دین اسلام آلوده کردن آب ها گناه است.

از مواد شوینده که ترکیبات شیمیایی دارند ، کمتر استفاده کنیم. چون این مواد آب های زیرزمینی را آلوده می کنند.

برای آلوده
نکردن آب

مقایسه خاک جلگه ها با خاک مناطق مرکزی و جنوبی :

- در جلگه ها و اطراف رودها و برخی کوه پایه ها خاک حاصلخیزی وجود دارد که مواد آلی و معدنی مناسب دارند. اما خاک برخی مناطق مرکزی، داخلی یا جنوبی کشور به علت وجود نمک یا آهک در خاک، برای کشاورزی مناسب نیست. در این مناطق به علت خشکی هوا و کمبود بارندگی، گیاهک (هوموس) خاک بسیار کم است.

خاک چگونه تشکیل می شود؟

- خاک، لایه نازکی از پوسته زمین است که از خرد شدن سنگ ها پدید آمده است، خاک طی زمان طولانی با توجه به عواملی مانند سنگ ها، آب، دمای هوا و موجودات زنده یک منطقه تشکیل می شود. بنابراین هر نوع خاک مواد معدنی خاصی دارد که انواع مختلف خاک ها را تشکیل می دهد.

چه عواملی موجب از بین رفتن خاک می شود؟

مصرف بیش از حد مواد غذایی و کشت پی در پی یک محصول در زمین و استراحت ندادن به خاک

قطع بوته ها و کندن درختان که موجب می شود خاک در اثر باد و باران به راحتی شسته می شود.

استفاده نامناسب و بی رویه از کودهای شیمیایی

ایجاد ساختمان و جاده و کارخانه روی خاک های قابل کشت

دفن زباله در خاک

در کشور ما سازمان **جنگل ، مراتع و آبخیزداری** حفاظت از خاک را بر عهده دارد.